

Åtgärder för bättre kreditmöjligheter för företag

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2008/09:73 om överlåtelse av aktier i Venantius AB till AB Svensk Exportkredit, åtgärder för förstärkt utlåning från AB Svensk Exportkredit och Almi Företagspartner AB samt 3 följdmotioner. Förslagen i propositionen syftar till att få en bättre fungerande kreditförsörjning för företag och är ett led i regeringens arbete med att hantera effekterna av den globala finanskrisen. Utskottet tillstyrker förslagen i propositionen.

Därmed ställer sig utskottet bakom förslagen om att överlåta statens aktier i Venantius AB till AB Svensk Exportkredit, att kapitaltillskott om högst 3 miljarder kronor ges till AB Svensk Exportkredit och att kapitaltillskott om högst 2 miljarder kronor ges till Almi Företagspartner AB samt att medel på 5 miljarder kronor för dessa kapitaltillskott anvisas på anslaget 38:18 *Kapitalinsatser i statliga bolag* under utgiftsområde 24 Näringsliv.

Samtliga motionsyrkanden som behandlas i betänkandet avstyrks.

I betänkandet finns 7 reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	7
Överlåtelse av statens aktier i Venantius AB till AB Svensk	
Exportkredit	7
Kapitaltillskott till AB Svensk Exportkredit	9
Kapitaltillskott till Almi Företagspartner AB	11
Höjd ram för utgiftsområde 24 Näringsliv samt höjt anslag	13
Ytterligare åtgärder för bättre kapitalförsörjning för små och medelstora företag	15
Uppföljning av stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet	18
Ensidig uppsägning av lån	19
Ägarstrukturen i banksektorn	19
Finanskommission	20
Övriga åtgärder med anledning av finanskrisen och den fördjupade lågkonjunkturen	21
Reservationer	25
1. Ytterligare åtgärder för bättre kapitalförsörjning för små och medelstora företag, punkt 5 (v)	25
2. Uppföljning av stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet, punkt 6 (v)	26
3. Ensidig uppsägning av lån, punkt 7 (v)	26
4. Ägarstrukturen i banksektorn, punkt 8 (v)	27
5. Finanskommission, punkt 9 (v)	27
6. Övriga åtgärder med anledning av finanskrisen och den fördjupade lågkonjunkturen, punkt 10 (s)	28
7. Övriga åtgärder med anledning av finanskrisen och den fördjupade lågkonjunkturen, punkt 10 (mp)	29
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	31
Propositionen	31
Följdmotionerna	31
<i>Bilaga 2</i>	
Näringsutskottets yttrande 2008/09:NU4y	33

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Överlåtelse av statens aktier i Venantius AB till AB Svensk Exportkredit**

Riksdagen bemyndigar regeringen

dels att överlåta statens aktier i Venantius AB till AB Svensk Exportkredit,

dels att vidta de åtgärder i övrigt som krävs för att genomföra transaktionen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:73 punkterna 1 och 4.

2. **Kapitaltillskott till AB Svensk Exportkredit**

Riksdagen bemyndigar regeringen

att tilldela AB Svensk Exportkredit ett kapitaltillskott om högst 3 000 000 000 kr. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:73 punkt 2.

3. **Kapitaltillskott till Almi Företagspartner AB**

Riksdagen bemyndigar regeringen

att tilldela Almi Företagspartner AB ett kapitaltillskott om högst 2 000 000 000 kr. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:73 punkt 3.

4. **Höjd ram för utgiftsområde 24 Näringsliv samt höjt anslag**

Riksdagen

a) godkänner att ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv för 2008 höjs till 9 866 663 000 kr samt

b) anvisar 5 000 000 000 kr för 2008 på ramanslaget 38:18 Kapitalinsatser i statliga bolag under utgiftsområde 24 Näringsliv. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:73 punkt 5.

5. **Ytterligare åtgärder för bättre kapitalförsörjning för små och medelstora företag**

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi4 av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkande 1.

Reservation 1 (v)

6. **Uppföljning av stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet**

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi4 av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkande 2.

Reservation 2 (v)

7. Ensidig uppsägning av lån

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi4 av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkande 3.

*Reservation 3 (v)***8. Ägarstrukturen i banksektorn**

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi4 av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkande 4.

*Reservation 4 (v)***9. Finanskommission**

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi4 av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkande 5.

*Reservation 5 (v)***10. Övriga åtgärder med anledning av finanskrisen och den fördjupade lågkonjunkturen**

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Fi5 av Tomas Eneroth m.fl. (s) och

2008/09:Fi6 av Mikaela Valtersson m.fl. (mp).

*Reservation 6 (s)**Reservation 7 (mp)*

Utskottet föreslår att ärendet avgörs efter endast en bordläggning.

Stockholm den 18 november 2008

På finansutskottets vägnar

Stefan Attefall

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Stefan Attefall (kd), Bertil Kjellberg (m), Anna Lilliehöök (m), Sonia Karlsson (s), Lars Elinderson (m), Roger Tiefensee (c), Monica Green (s), Carl B Hamilton (fp), Hans Hoff (s), Peder Wachtmeister (m), Göran Pettersson (m), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s), Emma Henriksson (kd), Christina Zedell (s) och Christopher Ödmann (mp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen har i propositionen om stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet redogjort för att det är angeläget att svenska företag ges möjlighet att kunna finansiera sin verksamhet samt att regeringen avser att återkomma till riksdagen med ytterligare förslag på åtgärder för att förbättra företags finansieringsmöjligheter. Regeringen har i propositionen angett att en sådan åtgärd exempelvis kan vara att stärka AB Svensk Exportkredit genom att överlåta aktierna i Venantius AB till bolaget (prop. 2008/09:61, bet. 2008/09:FiU16, rskr. 2008/09:17).

I proposition 2008/09:73 Överlåtelse av aktier i Venantius AB till AB Svensk Exportkredit samt åtgärder för förstärkt utlåning från AB Svensk Exportkredit och Almi Företagspartner AB föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen dels att överlåta statens aktier i Venantius AB till AB Svensk Exportkredit, dels att regeringen får vidta de åtgärder i övrigt som krävs för att genomföra transaktionen. Regeringen föreslår också att AB Svensk Exportkredit ska tilldelas ett kapitaltillskott om högst 3 miljarder kronor samt att Almi Företagspartner AB ska tilldelas ett kapitaltillskott om högst 2 miljarder kronor. Regeringen föreslår att kapitaltillskotten ska finansieras från anslaget 38:18 *Kapitalinsatser i statliga bolag* under utgiftsområde 24 Näringsliv och föreslår därmed för 2008 dels en höjning av ramen för utgiftsområde 24 med 5 miljarder kronor, dels en höjning av anslaget med motsvarande belopp. Regeringens förslag återges i *bilaga 1*.

Regeringen har föreslagit att riksdagen förkortar motionstiden till två dagar, vilket riksdagen har beslutat den 11 november 2008.

Med anledning av regeringens förslag har 3 motioner väckts. Motionsförslagen återges i *bilaga 1*.

Finansutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att yttra sig över förslagen i propositionen. Näringsutskottets yttrande återfinns i *bilaga 2*.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Den globala finansiella krisen påverkar möjligheterna för företag att få tillgång till bankkrediter. Möjligheterna att finansiera affärer med medelfristiga eller längre betalningstider har minskat väsentligt liksom även utbudet av kortfristiga krediter. De negativa effekter som följer av dessa brister i marknadens funktionssätt drabbar näringslivet generellt, men riskerar att få särskilt negativa effekter för företag som i något avseende är mer exponerade för affärsrisk eller som kan anses vara mer sårbara under rådande marknadsförhållanden. Detta innebär att bristande tillgång till kre-

diter gör situationen särskilt besvärande för nya företag liksom för små och medelstora företag, dvs. kategorier som även under normala marknadsförhållanden möter relativt sett större svårigheter i finansieringshänseende. Under rådande omständigheter gäller detta för företag i behov av nya lån såväl som för företag i behov av att lägga om befintliga lån. Problemet är också tydligt kännbart i samband med exportaffärer då exportkrediter betraktas som mer riskabla än inhemska krediter. Långfristig finansiering i utländsk valuta har särskild betydelse i exportsammanhang, i synnerhet vid större projekt av långsiktig karaktär såsom t.ex. vid utbyggnad av infrastruktur. Statligt ägda aktörer som i sammanhanget bedöms kunna bidra till en bättre fungerande kreditförsörjning är AB Svensk Exportkredit (SEK) och Almi Företagspartner AB (Almi). De förslag som lämnas i propositionen syftar till att på ett bättre sätt anpassa SEK:s verksamhetsföretsättningar till den situation som gäller på exportfinansieringsområdet. Statens tillgångar i Venantius AB bedöms i det sammanhanget kunna komma till effektivt utnyttjande genom en överlåtelse till SEK. För Almis del handlar det om att förstärka utbudet av marknadskompletterande lånefinansiering till nya, små och medelstora företag i Sverige. Detta föreslås ske genom ett kapitaltillskott för förstärkning av bolagets s.k. lånefond.

Utskottets överväganden

Överlåtelse av statens aktier i Venantius AB till AB Svensk Exportkredit

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen dels att överlåta statens aktier i Venantius AB till AB Svensk Exportkredit, dels att vidta de åtgärder i övrigt som krävs för att genomföra transaktionen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:73 punkterna 1 och 4.

Propositionen

Venantius AB (Venantius) bildades 1995 med det ursprungliga uppdraget att på ett ansvarsfullt sätt hantera uppkommande obeståndssituationer i en från Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag (SBAB) övertagen lånestock och i det arbetet beakta statens totala kostnader (prop. 1994/95:219, bet. 1994/95:BoU20, rskr. 1994/95:417). Venantius övertog 1997 resterande tillgångar i Securum/Retriva-koncernen och har i uppdrag att driva och avveckla dessa. Venantius är i dag ett finansiellt institut vars långsiktiga verksamhetsmål är att avveckla bolagets tillgångar på ett för staten så förmånligt sätt som möjligt. Resultatet efter skatt för 2007 uppgick till 270 miljoner kronor (jämfört med 427 miljoner kronor 2006) och balansomslutningen uppgick till 2,9 miljarder kronor (9,1 miljarder kronor). Venantius eget kapital uppgick till drygt 2,8 miljarder kronor (4,6 miljarder kronor) vid årsskiftet 2007/08.

Venantius avvecklingsprocess har kommit långt. Majoriteten av bolagets kreditproblem är lösta och merparten av lånen har överförts till det reguljära banksystemet. Organisation och verksamhet har minskat kraftigt på senare år. En mindre del av den ursprungliga kreditstocken, vilken kräver långsiktig hantering, kvarstår, och det finns fortfarande betydande värden att bevaka i de kvarvarande tillgångarna. En fortsatt förvaltning av bolaget bedöms vara ett bättre alternativ än försäljning av aktierna under rådande omständigheter. Genom att överlåta aktierna i Venantius till AB Svensk Exportkredit (SEK) skapas det enligt regeringens bedömning goda förutsättningar för Venantius att slutföra sitt uppdrag på ett för staten så effektivt sätt som möjligt genom samordningsfördelar inom administration etc. Statens aktier i Venantius bör därför överlåtas till SEK utan vederlag.

Venantius egna kapital uppgår den 30 september 2008 till drygt 2,6 miljarder kronor, vilket innebär att SEK, genom förslaget att överlåta aktierna i Venantius, kan öka sin utlåningsvolym i betydande omfattning och samti-

digd klara rådande kapitaltäckningskrav. All nyutlåning kommer liksom tidigare att ske på fullt kommersiella villkor, och inga avsteg från gällande avkastningskrav kommer att ske.

Under transaktionsprocessen att överlåta aktierna i Venantius till SEK kan krav på åtgärder som har direkt samband med överlåtelsen uppstå. Regeringen föreslår därför att regeringen bemyndigas att vidta sådana åtgärder.

Näringsutskottets yttrande

Till följd av den uppkomna situationen på kreditmarknaden har företagens förutsättningar att hitta finansieringslösningar snabbt försämrats, vilket kan leda till allvarliga problem för den svenska ekonomin. Sysselsättningen och tillväxten i sunda företag hotas, och de negativa samhällsekonomiska effekterna av en lågkonjunktur riskerar att förvärras. Det är därför angeläget att åtgärder så snart som möjligt vidtas för att underlätta företagets tillgång till finansiering. Mot den bakgrunden tillstyrker näringsutskottet regeringens förslag.

Vissa kompletterande upplysningar

Av propositionen framgår inte närmare vad som avses med de *åtgärder i övrigt* som krävs för att genomföra transaktionen och som regeringen föreslår att riksdagen ska bemyndiga regeringen att vidta. Enligt uppgifter från Regeringskansliet rör det sig om upprättande av avtal, eventuella mindre justeringar i bolagsordningen, kallelse till stämmor och liknande. Det föreslagna bemyndigandet är inte avsett att medge undantag från budgetlagens bestämmelser om överlåtelse av statens egendom.

AB Svensk Exportkredit är ett kreditmarknadsföretag medan Venantius sedan 2007 räknas som ett finansiellt institut, från att tidigare ha varit ett bostadsinstitut. Finansinspektionen utövar tillsyn över kreditmarknadsföretag som SEK, medan finansiella institut, som Venantius, i princip bara behöver registrera sin verksamhet hos Finansinspektionen. Vid överlåtelsen ska Venantius anmäla till Finansinspektionen att bolaget har en ny ägare. Överlåtelsen av aktierna innebär inte att Venantius upphör. Bolaget kan komma att bli ett dotterbolag till SEK eller en verksamhetsgren. De närmare formerna är inte klara.

Fördelarna för SEK av överlåtelsen av Venantius är, som framgår av propositionen, att SEK därmed får en utökad kapitalbas och kan öka sin utlåningsvolym i betydande omfattning och samtidigt klara rådande kapitaltäckningskrav. För Venantius del bedömer regeringen att överlåtelsen ger goda förutsättningar för Venantius att slutföra sitt uppdrag på ett för staten så effektivt sätt som möjligt genom samordningsfördelar inom administration etc. Enligt uppgifter från Regeringskansliet innebär det t.ex. möjligheter till minskade personalkostnader och hyreskostnader samt även att den

formella hantering som finns kring bolaget upphör. Det senare är särskilt motiverat mot bakgrund av att Venantius är ett litet bolag, vars verksamhet på sikt ska upphöra helt.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet välkomnar regeringens förslag som kraftfullt förbättrar kreditmöjligheterna för företag i det mycket bekymmersamma läge som råder på de finansiella marknaderna. Överföringen av aktierna i Venantius AB till AB Svensk Exportkredit skapar även värdefulla samordningsfördelar. Utskottet förutsätter dock att regeringen även fortsättningsvis redovisar för riksdagen hur avvecklingen av Venantius verksamhet fortskrider. Finansutskottet tillstyrker, i likhet med näringsutskottet, regeringens förslag, punkterna 1 och 4.

Kapitaltillskott till AB Svensk Exportkredit

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att tilldela AB Svensk Exportkredit ett kapitaltillskott om högst 3 miljarder kronor.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:73 punkt 2.

Propositionen

AB Svensk Exportkredit (SEK) har som en av sina huvudsakliga uppgifter att tillhandahålla medel- och långfristiga krediter och finansieringslösningar vid exportaffärer och investeringar. Verksamheten bedrivs i huvudsak på kommersiella villkor. Sedan 2003 äger staten hela bolaget. På uppdrag av staten administrerar SEK det svenska systemet för statsstödda exportkrediter till fast ränta, det s.k. CIR-systemet, samt statens biståndskreditsystem, det s.k. u-kreditprogrammet. SEK:s administration av CIR-systemet har under de senaste 15–20 åren genererat ett överskott. Bolagets höga rating (för närvarande AA+ från Standard & Poor's och Aa1 från Moody's) och långsiktiga horisont ger möjligheter att låna upp på marknaden till goda villkor. För exportföretag och deras banker ges därmed tillfälle till affärsmässigt intressant riskdelning vid exportkrediter. Eftersom SEK för närvarande är en av få finansiella aktörer som i den rådande situationen kan låna utländsk valuta på internationella marknader, vänder sig såväl svenska exportföretag som svenska och utländska banker (för svenska exportörers räkning) till SEK för långfristig finansiering i utländsk valuta. Efterfrågan på bolagets tjänster har således ökat. SEK:s kapacitet begränsas dock av dess kapitalbas i kombination med gällande kapitaltäckningskrav. Regeringen bedömer mot den bakgrunden att det är angeläget att vidta åtgärder för att kunna möta den ökade efterfrågan genom att höja SEK:s kapacitet för utlåning.

SEK:s balansomslutning uppgick den 30 september 2008 till 326,4 miljarder kronor, det egna kapitalet var 4,8 miljarder kronor och kapitaltäckningsgraden uppgick till 9,4 %.

Genom att, utöver överlåtelseerna av aktierna i Venantius till SEK, dessutom tillföra SEK ett kapitaltillskott om högst 3 miljarder kronor anpassas SEK:s verksamhetsförutsättningar för att bättre kunna möta den ökade efterfrågan från företagen avseende finansiering. Regeringen föreslår således ett kapitaltillskott till SEK om högst 3 miljarder kronor.

Näringsutskottets yttrande

Näringsutskottet tillstyrker regeringens förslag.

Vissa kompletterande upplysningar

Utskottet har från Regeringskansliet (UD) inhämtat att, under ledning av statsekreterare Gunnar Wieslander (UD) har särskilda möten hållits med AB Svensk Exportkredit (SEK), med företag (den 6 november) samt med banker (den 14 november). En sammanvägd bedömning från dessa möten är att såväl företag som banker menar att åtgärden att öka SEK:s kapitalbas är en verksam åtgärd för att motverka finanskrisens och kreditåstramningarnas negativa inverkan på realekonomin. Man anser vidare att SEK har en viktig roll att spela och är positivt inställd till kapitaltillskottet och ett starkare SEK.

Beslutet riksdagen i enlighet med regeringens förslag kommer en extra bolagsstämma snarast att hållas i SEK. Vid bolagsstämman ska det överenskommas angående återrapportering av användningen av kapitaltillskottet samt i vilken form och hur ofta denna ska ske. Beslutet kommer också att påverka bolagsordningen som måste ändras med avseende på det ökade aktiekapitalet. Löpande uppföljning av SEK:s verksamhet görs i dagsläget av statens styrelserepresentanter. Bolagsstämman bör även diskutera om denna form av insyn är fullgod eller om den bör förstärkas med hänsyn till kapitaltillskottet.

Vilka behov som finns av ökad utlåning från SEK är mycket svårt att kvantifiera, enligt uppgifter från Regeringskansliet. Det man kan konstatera är att det finns ett mycket stort behov i och med den rådande finanskrisen. Enligt pressmeddelandet skulle de föreslagna åtgärderna öka SEK:s utlåningskapacitet med minst 75 miljarder kronor. Behovet bedöms även ligga någonstans i denna härad. En ökad utlåning med 75 miljarder kronor skulle innebära en ökning med nästan 70 % jämfört med SEK:s totala utlåning den 31 december 2007.

Bestämmelser om kapitalkrav finns i lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar. Kapitaltäckningskraven påverkas inte av de föreslagna åtgärderna.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker, i likhet med näringsutskottet, regeringens förslag, punkt 2.

Kapitaltillskott till Almi Företagspartner AB

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att tilldela Almi Företagspartner AB ett kapitaltillskott om högst 2 miljarder kronor.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:73 punkt 3.

Propositionen

Almi Företagspartner AB (Almi) ägs av staten och är moderbolag i en koncern med 19 dotterbolag. Dotterbolagen ägs till 51 procent av moderbolaget och 49 procent av regionala ägare såsom landsting och regionförbund. Almi är ett regionalt utvecklingsbolag. Närmare bestämmelser om sådana bolag finns i lagen (1994:77) om beslutanderätt för regionala utvecklingsbolag. Almi har som övergripande uppgift att främja utvecklingen av konkurrenskraftiga små och medelstora företag samt att stimulera nyföretagandet i syfte att skapa tillväxt och förnyelse i svenskt näringsliv.

Almi har en marknadskompletterande roll, vilket innebär att verksamheten inte ska konkurrera med den privata marknadens utbud av tjänster. De tjänster Almi erbjuder är finansiering och affärsutveckling. Kreditgivningen från Almi sker i form av lån i nära samverkan med andra kreditgivare och bankerna är viktiga och naturliga samarbetspartner. Almis nyutlåning uppgick under 2007 till totalt 1 422 miljoner kronor. Per den 30 september 2008 uppgick balansomslutningen till drygt 4,9 miljarder kronor och det egna kapitalet till nära 4,3 miljarder kronor. Almi förvaltar en lånefond, bundet eget kapital, som uppgår till drygt 3,4 miljarder kronor. Lånefonden och delar av övrigt eget kapital kan utnyttjas för utlåning. Risknivån för Almis marknadskompletterande åtaganden är hög. Avkastningskravet på lånefonden är fastställt till att hålla kapitalet nominellt intakt över tiden.

Som en följd av den situation som uppstått på kreditmarknaden noteras en kraftigt ökad efterfrågan på lån från Almi samtidigt som återbetalningstakten hos befintliga låntagare avtar då möjligheten för företag att lösa de s.k. Almilånen och ta upp lån hos kommersiella aktörer har minskat. För att Almi fortsatt ska kunna förse företag med marknadskompletterande lån bedömer regeringen att Almis kapacitet för utlåning ska förstärkas med upp till 2 miljarder kronor. Förstärkningen föreslås ske i form av ett kapitaltillskott, bundet eget kapital, och utgör en förstärkning av Almis låne-

fond. Regeringen anser också att Almi under rådande omständigheter ska kunna ta större andelar i de låneupplägg som görs tillsammans med kommersiella aktörer. Detta kommer att hanteras genom en förordningsändring.

Näringsutskottets yttrande

Med hänsyn till den kraftigt ökade efterfrågan på lån från Almi Företagspartner AB är det i det korta perspektivet rimligt att Almi genom ett kapitaltillskott ges möjlighet till ökad utlåning. Almi har en nyckelroll när det gäller marknadskompletterande lånefinansiering för små och medelstora företag i Sverige. Som framgår av de kompletterande upplysningarna nedan är de statliga finansieringsinsatserna – inklusive finansieringsverksamheten inom Almi – för närvarande föremål för översyn i en utredning som tillsattes av regeringen i december 2007. Enligt direktiven ska utredaren redovisa sitt uppdrag senast före årets slut. Näringsutskottet finner därför här anledning att framhålla att förslaget i propositionen om ökat kapitaltillskott till Almi inte ska ses som ett föregripande av den pågående översynen av bl.a. Almis verksamhet utan främst som en åtgärd för att mycket snabbt kunna utöka kreditgivningen till sunda små och medelstora företag. Utskottet förutsätter att företrädare för Näringsdepartementet kommer att hålla utskottet informerat om utvecklingen vad gäller företagets finansieringsmöjligheter med de tillskott som förslagen i propositionen innebär. Näringsutskottet tillstyrker därmed regeringens förslag.

Vissa kompletterande upplysningar

I december 2007 beslutade regeringen att tillsätta en *utredning rörande statliga finansieringsinsatser för företag*. Enligt direktiven (dir. 2007:169) ska den särskilde utredaren (direktör Jan-Olle Folkesson) göra en översyn av statliga finansieringsinsatser för nya, små och medelstora företag. En analys ska göras av hur nuvarande insatser samverkar och i vilken mån de överlappar. Utredaren ska lämna förslag till hur insatserna kan bli mer effektiva och överskådliga. Han ska särskilt beakta företagarnas behov av finansiering inför företagsstart och i tidiga utvecklingsskeden samt små och medelstora företags behov i expansionskeden. Utredaren ska föreslå hur statliga insatser kan utformas så att de främjar privata aktörers medverkan. De insatser som föreslås ska utformas på ett sådant sätt att risken för snedvridande av konkurrensförhållanden och för undanträngningseffekter minimeras. Från dessa utgångspunkter ska utredaren ompröva nuvarande statliga åtaganden inom finansieringsområdet. Han ska vidare bl.a. se över möjligheterna till en mer effektiv och samordnad organisation för statens finansieringsinsatser på regional och nationell nivå. Om utredaren kommer till slutsatsen att nya insatser för att stödja små och medelstora företags finansiering är motiverade, ska han föreslå hur de ska utformas. Utredaren ska också utreda möjligheterna att skapa ett statligt garantisystem. I den mån åtgärderna har statsfinansiella konsekvenser ska utredaren föreslå hur dessa ska finansieras. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2008.

Våren 2008 beslutade riksdagen, på förslag av ett enhälligt näringsutskott, att genom ett tillkännagivande anmoda regeringen att tillse att även rådgivningsinsatserna för företag blir föremål för utredning (bet. 2007/08: NU7). Näringsdepartementet gav i september 2008 ett konsultföretag (Forum for Business Administration) i uppdrag att genomföra en *utredning om företagsrådgivning* (dnr N2008/3064/ENT). I uppdraget ingår att föreslå hur det statliga centrala åtagandet inom företagsrådgivning kan definieras samt att göra en analys av i vilken utsträckning nuvarande insatser faller inom ramen för det statliga åtagandet. Vidare ska en analys göras av i vilken mån befintliga insatser möter företagens behov. Uppdraget ska avrapporteras senast den 30 januari 2009.

Regeringens förslag innebär att Almi i större omfattning än i dag ska tillgodose företagens behov av lån, då företagens möjligheter att låna starkt har begränsats till följd av finanskrisen. Det ökade låneutrymmet motsvaras av storleken på det föreslagna kapitaltillskottet på 2 miljarder kronor. Effekten på marknaden kan dock förväntas bli större eftersom Almi normalt sett erbjuder lån i nära samverkan med andra kreditgivare och bankerna. För närvarande utgör Almis utlåning i genomsnitt 25 % av lånen och bankerna svarar för 75 %. Enligt propositionen kommer dock Almi framöver att behöva ta en större andel av låneuppläggen. Enligt uppgifter från Regeringskansliet innebär detta inte att avkastningskravet ändras, vilket i sin tur innebär att Almi inte kan öka sitt risktagande mer än vad avkastningskravet medger.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet instämmer i näringsutskottets ståndpunkt att det ökade kapitaltillskottet till Almi inte ska ses som ett föregripande av den pågående översynen av bl.a. Almis verksamhet utan främst som en åtgärd för att mycket snabbt kunna utöka kreditgivningen till sunda små och medelstora företag. Finansutskottet tillstyrker, i likhet med näringsutskottet, regeringens förslag, punkt 3.

Höjd ram för utgiftsområde 24 Näringsliv samt höjt anslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen

- a) godkänner att ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv för 2008 höjs till 9 866 663 000 kr samt
  - b) anvisar 5 000 000 000 kr för 2008 på ramanslaget 38:18 Kapitalinsatser i statliga bolag under utgiftsområde 24 Näringsliv.
- Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:73 punkt 5.

Propositionen

Regeringen föreslår att de föreslagna kapitaltillskotten med 3 miljarder kronor till AB Svensk Exportkredit och 2 miljarder kronor till Almi Företagspartner AB finansieras genom att för 2008 höja ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv med 5 miljarder kronor och öka det under utgiftsområdet uppförda anslaget 38:18 *Kapitalinsatser i statliga bolag* med 5 miljarder kronor.

Näringsutskottets yttrande

Näringsutskottet tillstyrker regeringens förslag.

Vissa kompletterande upplysningar

Regeringen har ett konto i Riksgäldskontoret (RGK) dit extra utdelningar från statligt ägda bolag får föras och som, efter beslut av riksdagen i varje enskilt fall, får användas för kapitalinsatser i statligt ägda bolag. Extra utdelningar inom en total ram om högst 5 miljarder kronor har sedan 2003 kunnat föras från statligt ägda bolag till det särskilda kontot i RGK.

Anslaget 38:18 *Kapitalinsatser i statliga bolag* disponeras av regeringen, efter beslut av riksdagen i varje enskilt fall, för kapitalinsatser i statligt ägda bolag. Anslaget ska endast belastas om det vid tillfället för en kapitalinsats inte finns medel på det särskilda konto i RGK som kan användas för kapitalinsatser i statligt ägda bolag. Anslaget uppgår till 1 miljon kronor och regeringen har fått riksdagens bemyndigande att överskrida anslaget med 2 miljarder kronor 2008. Om anslaget belastas ska hela underskottet inklusive ränta återbetalas före årets utgång genom att medel från kontot i RGK tillförs anslaget. Anslaget ska således vara återställt vid årets slut. Denna ordning gäller t.o.m. 2008.

Riksdagen har tillkännagivit som sin mening att systemet med ett konto i RGK som används för kapitalinsatser i statliga bolag – efter riksdagens beslut i varje enskilt fall – inte kan accepteras efter 2008 (bet. 2007/08: NU1, rskr. 2007/08:98). Enligt budgetpropositionen för 2009 kommer därmed denna ordning att upphöra 2009, och statens utgifter för kapitalinsatser i statligt ägda bolag ska belasta anslaget. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan om hur det särskilda kontot i RGK ska hanteras efter att den pågående kapitalöversynen är genomförd. Den 25 augusti 2008 fanns det 2,8 miljoner kronor på kontot inklusive ränta.

Förslaget i propositionen innebär att kapitaltillskotten tas från budgeteringsmarginalen. Efter den föreslagna anslagsökningen beräknas budgeteringsmarginalen för 2008 uppgå till 11,9 miljarder kronor. Ordningen med finansiering genom särskilda utdelningar från statliga bolag tillämpas således inte.

Finansutskottets ställningstagande

Vid riksdagens behandling av det nuvarande systemet med ett konto i RGK för kapitalinsatser i statligt ägda bolag kringgärdades systemet med flera restriktioner (prop. 2002/03:100, bet. 2002/03:FiU21, rskr. 2002/03:235). Exempelvis beslutade riksdagen att kapitaltillskott skulle beslutas av riksdagen i varje enskilt fall, att riksdagen beslutar för ett år i taget om hur stort belopp som ska tillföras kontot samt att om behoven av kapitaltillskott överstiger tillgängliga medel på kontot får skillnaden tillskjutas genom att anslag anvisas över statsbudgeten. Riksdagen har vidare tillkännagivit för regeringen att systemet inte kan accepteras efter 2008. Regeringen föreslår nu att kapitaltillskotten 2008 till SEK och Almi ska finansieras med anslagsmedel. Trots att den beslutade ordningen för 2008 därmed frångås anser utskottet att den föreslagna ordningen är bättre och ligger närmare den ordning som kommer att gälla från 2009. Finansutskottet tillstyrker därmed, i likhet med näringsutskottet, regeringens förslag, punkt 5.

Ytterligare åtgärder för bättre kapitalförsörjning för små och medelstora företag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motion Fi4 av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkande 1 om ytterligare åtgärder för bättre kapitalförsörjning för små och medelstora företag.

Jämför reservation 1 (v).

Motionen

I motion *Fi4* yrkande 1 av Ulla Andersson m.fl. (v) framför motionärerna att propositionen bidrar till riksdagens och regeringens gemensamma ansträngningar att dämpa effekterna av den finansiella krisen men att det behövs ett betydligt bredare och mer kraftfullt åtgärds paket. I motionen lyfts bl.a. följande förslag fram. Stödet till kreditgarantiföreningarna bör öka med 5 miljoner kronor per år. Dessa föreningar har ofta en överlägsen kunskap om det lokala näringslivet och kan med små medel stödja nystartade företag. Motionärerna föreslår även att det exportfrämjande stödet utökas. Det extra stödet ska framför allt omfatta små och medelstora företag. Medlen ska främst inriktas på att öka exporten till nya marknader. Vidare föreslår motionärerna att det inrättas en miljöteknikfond som ska möjliggöra en ökad expansion av ny miljöteknik. Finansieringen bör till stor del bestå av direkt ägarkapital, vilket möjliggör för staten att få inflytande över viktiga frågor som uppköp och placering av verksamheten.

Näringsutskottets yttrande

Näringsutskottet avstyrker motion 2008/09:Fi4 (v) yrkande 1.

Företrädaren för Vänsterpartiet biträder i en avvikande mening sitt partis förslag. Företrädaren för Miljöpartiet hänvisar till förslagen i miljöpartiets motion 2008/09:Fi6 (mp) med förslag om olika finanspolitiska åtgärder och avstyrker motion 2008/09:Fi4 (v) yrkande 1.

Vissa kompletterande upplysningar

Stödet till kreditgarantiföreningarna beslutas och betalas ut av Verket för näringslivsutveckling (Nutek). Stödet finansieras från utgiftsområde 24 Näringsliv, anslaget 38:2 *Näringslivsutveckling m.m.*, anslagspost 1 Entreprenörskap, information och vägledning, företagsutveckling samt regelförenkling. Regeringen har tilldelat totalt 380 miljoner kronor på anslagsposten av de totalt 579 miljoner kronor som riksdagen anvisat på anslaget. Nutek har på uppdrag av regeringen drivit Programmet för utveckling av kreditgarantiföreningar sedan 2005. Nutek har fördelat 5 miljoner kronor per år för att genom olika insatser utveckla kreditgarantiföreningarnas verksamhet som ett viktigt instrument för att underlätta små och medelstora företags behov av kapitalförsörjning via banker och andra kreditmarknadsbolag. Regeringen har gett Nutek ett förnyat uppdrag 2008 att stödja utvecklingen av kreditgarantiföreningar.

Beträffande förslaget om att utöka det exportfrämjande stödet, framför allt till små och medelstora företag, har utskottet inhämtat att det pågår flera satsningar som syftar till att utöka detta stöd. I juni 2007 lanserades det nya exportlånet som är riktat till små och medelstora företag. Det möjliggör för mindre företag att ta sig an stora affärer och minskar riskerna med att exportera. Exportlånet är ett resultat av samarbetet mellan Almi Företagspartner AB (Almi), Svensk Exportkredit (SEK), Exportkreditnämnden (EKN), Exportrådet och Swedfund. Almi som arbetar regionalt nära de mindre företagen hanterar lånen. SEK och EKN står tillsammans för kapitalförsörjning och riskhantering. Exportrådet och Swedfund hjälper till med marknadsföring. Inledningsvis avsattas 500 miljoner kronor till exportlånet. För att informera om vilka möjligheter som öppnar sig med hjälp av EKN:s garantier, om samarbetet med Almi, som innebär att man kan få EKN:s motgaranti via regionala Almiföretag, och om det nya exportlånet har EKN tillsammans med Almi och Exportrådet gjort en landsomfattande turné som riktat sig till små och medelstora företag. Vidare har EKN omorganiserat sin verksamhet sedan ett år tillbaka och skapat ett nytt affärsområde som fokuserar på marknadsföring mot små och medelstora företag.

Finansutskottets ställningstagande

Regeringen styr inte längre storleken på stödet till kreditgarantiföreningar utan anger att anslaget ska användas för att finansiera insatser för entreprenörskap, nyföretagande samt för utveckling och tillväxt i befintliga företag.

I detta ingår satsningar på bl.a. kreditgarantiföreningar. Enligt utskottets mening finns det goda skäl att överlåta åt Nutek att göra de avvägningar som krävs beträffande stödets ändamål och omfattning i syfte att skapa utveckling och hållbar tillväxt.

När det gäller det exportfrämjande stödet pågår omfattande ansträngningar att utöka detta stöd. De ändrade riktlinjer för EKN som regeringen beslutade om den 28 juni 2007 genom förordningen (2007:656) om exportkreditgaranti gör det möjligt för EKN att möta nya behov hos den svenska exportindustrin på grund av förändrade handels- och produktionsmönster, som EKN med sitt tidigare mandat inte har kunnat möta fullt ut. För EKN innebär den nya förordningen större möjligheter att erbjuda de tjänster som exportindustrin efterfrågar (prop. 2008/09:1, utg.omr. 24). Vidare har EKN, enligt budgetpropositionen för 2009, på ett framgångsrikt sätt förenat målet om garantigivning för svensk exportindustri på gynnsamma villkor med restriktionen att verksamheten ska vara självbärande på sikt. I budgetpropositionen begär regeringen bemyndiganden om exportkreditgarantier intill ett belopp av högst 200 miljarder kronor inklusive tidigare utfärdade garantier. Ramutnyttjandet uppgick den 30 juni 2008 till 121 miljarder kronor för ordinarie exportkreditgarantier. Utskottet förutsätter att regeringen noga följer utvecklingen på området och återkommer till riksdagen om bemyndigandet behöver utökas.

När det gäller inrättandet av en miljöteknikfond vill utskottet lyfta fram en rad åtgärder som regeringen vidtar för att främja utvecklingen av miljöteknik och öka den svenska exporten av sådan teknik. Sveriges miljöteknikråd Swentec har omvandlats till en tidsbegränsad delegation för miljöteknik, direkt underställd Regeringskansliet. I sin nya organisatoriska form ska Swentec aktivt bistå regeringen i det fortsatta arbetet med utformning, uppläggning och genomförande av olika åtgärder inom miljöteknikområdet. Vidare genomför Exportrådet en särskild satsning på främjande av svensk miljöteknikexport med tyngdpunkt på små och medelstora företag. Även Invest in Sweden Agency, ISA, genomför en satsning på investeringsfrämjande inom miljöteknikområdet för att främja utländska företags investeringar i Sverige. Finansieringen av satsningarna sker från anslag under utgiftsområde 24 Näringsliv. Något behov av en särskild fond för ändamålet har inte framkommit.

Mot bakgrund av vad som ovan framförts avstyrker finansutskottet, i likhet med näringsutskottet, motion Fi4 (v) yrkande 1.

Uppföljning av stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motion Fi4 av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkande 2 om uppföljning av stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet.

Jämför reservation 2 (v).

Motionen

I motion *Fi4* yrkande 2 av Ulla Andersson m.fl. (v) hänvisar motionärerna till det garantiprogram för medelfristig upplåning som riksdagen fattat beslut om (prop. 2008/09:61, bet. 2008/09:FiU16, rskr. 2008/09:17). Motionärerna påtalar att samtliga större banker och bostadsinstitut inte har anslutit sig till garantiprogrammet, vilket är en förutsättning för att programmet ska få optimal effekt. Motionärerna framför att det är av yttersta vikt att regeringen skyndsamt följer bankernas agerande och vidtar ytterligare åtgärder om det visar sig att kreditproblemen för företag och hushåll kvarstår. Vidare förslår motionärerna att regeringen bör ge Finansinspektionen möjligheter att utdöma vite om så är motiverat.

Finansutskottets ställningstagande

I utskottets betänkande Stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet behandlade utskottet ett liknande yrkande om uppföljning av garantiprogrammet (bet. 2008/09:FiU16, s. 18). Utskottet framförde då att om det skulle visa sig att garantiprogrammet inte får avsedda systemstabiliserande effekter förutsatte utskottet att regeringen föreslår eller vidtar kompletterande stabilitetsstärkande åtgärder för att hantera situationen. Utskottet vidhåller denna bedömning och vill framhålla att regeringen noga följer utvecklingen och har beredskap att vidta de eventuella åtgärder som kan komma att behövas.

Motionärerna anser att Finansinspektionen bör ges möjligheter att utdöma vite om så är motiverat. Bestämmelser om Finansinspektionens möjligheter till ingripanden av olika slag finns i 15 kap. lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. Enligt 20 § har Finansinspektionen redan en rätt att förelägga vite när Finansinspektionen meddelar föreläggande eller förbud. Behovet av att ge utökade möjligheter till Finansinspektionen att utdöma vite måste enligt utskottets mening ses mot bakgrund av de sanktionsmöjligheter som finns i 15 kap., bl.a. straffavgifter i samband med beslut om anmärkning eller varning (7 §) och förseningsavgifter vid underlåtenhet att lämna upplysningar (10 §). Något underlag för att nu utöka Finansinspektionens möjligheter att utdöma vite finns, enligt utskottets mening, för närvarande inte.

Mot bakgrund av vad som ovan framförts avstyrker finansutskottet motion Fi4 (v) yrkande 2.

Ensidig uppsägning av lån

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motion Fi4 av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkande 3 om bankernas ensidiga strategi för att säga upp ingångna avtal.

Jämför reservation 3 (v).

Motionen

I motion *Fi4* yrkande 3 av Ulla Andersson m.fl. (v) framför motionärerna att regeringen bör se över hur låntagarnas ställning kan stärkas och att bankernas ensidiga rätt att säga upp ingångna avtal ses över. Detta mot bakgrund av den förra bankkrisen då många företag helt oförskyllt hamnade i den situationen att lånen ensidigt sades upp av banken varpå företaget tvingades till en konkurs.

Finansutskottets ställningstagande

Den 1 juli 2004 trädde en ny banklagstiftning i kraft. Den nya regleringen – med skärpta krav på bankers solvens och riskhantering samt utökade befogenheter för Finansinspektionen – syftar till att upprätthålla en stabilare banksektor. Därigenom skapas förutsättningar för att radikalt kunna minska förekomsten av sådana problem som under den förra bankkrisen drabbade enskilda företagare och företag (se bl.a. prop. 2002/03:139, bet. 2003/04:FiU15). Utskottet förutsätter att regeringen löpande följer utfallet av den nya lagstiftningen och vid behov återkommer till riksdagen. Mot denna bakgrund är utskottet inte berett att föreslå riksdagen någon åtgärd med anledning av motionen. Finansutskottet avstyrker därmed motion Fi4 (v) yrkande 3.

Ägarstrukturen i banksektorn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motion Fi4 av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkande 4 om ny statlig ägarstruktur i banksektorn.

Jämför reservation 4 (v).

Motionen

I motion *Fi4* yrkande 4 av Ulla Andersson m.fl. (v) framför motionärerna att i dagens läge bör frågan om ökat statligt ägande inom bankväsendet aktualiseras. Staten kan som ägare inom banksektorn sätta press på de privata bankerna genom att arbeta med lägre vinstmarginaler och gynna privatkunder och småföretagare på ägarnas bekostnad. Motionärerna menar därför att staten behöver ha en medveten strategi för att öka sin ägarandel i Nordea. Vidare framför motionärerna att regeringen bör överväga att ta över ägandet av viss infrastruktur som är av avgörande betydelse för väl fungerande finansiella marknader, t.ex. Bankgirocentralen, Cekab och data-clearingen. På så sätt skulle mindre banker kunna få tillgång till central infrastruktur inom betalningssystemet på samma villkor som de större aktörerna.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har vid flera tillfällen behandlat frågan om försäljning av Nordea (se bl.a. ytr. 2006/07:FiU1y). Utskottet vidhåller sin tidigare bedömning att eftersom Nordea verkar på en helt kommersiell marknad bör företaget säljas ut. Statens viktigaste roll i förhållande till den finansiella infrastrukturen bör vara att övervaka och utöva tillsyn. På så sätt undviks de intressekonflikter som kan uppstå mellan staten som ägare av banken och som tillsynsansvarig och reglerare. Motsvarande argument gäller, enligt utskottets mening, beträffande om staten ska ta över ägandet av viss infrastruktur på de finansiella marknaderna. Statens roll bör även i detta sammanhang avgränsas till att övervaka, utöva tillsyn och genomföra erforderlig reglering av området. Finansutskottet avstyrker därmed motion *Fi4* (v) yrkande 4.

Finanskommission

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motion *Fi4* av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkande 5 om tillsättande av en finanskommission.

Jämför reservation 5 (v).

Motionen

I motion *Fi4* yrkande 5 av Ulla Andersson m.fl. (v) upprepar motionärerna förslaget om tillsättandet av en finanskommission för översyn av bl.a. banklagstiftningen och annan central lagstiftning som har bäring på de finansiella marknaderna. Motsvarande förslag lämnade Vänsterpartiet i en motion

i samband med regeringens proposition Stabilitetsstärkande åtgärder för det finansiella systemet (prop. 2008/09:61, bet. 2008/09:FiU16, rskr. 2008/09:17).

Finansutskottets ställningstagande

Som framgår av motionen har utskottet i betänkandet Stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet behandlat motsvarande yrkande (bet. 2008/09:FiU16, s. 18). Utskottet framförde då att det instämmer i att det behövs ytterligare kunskap om de processer som har lett fram till finansoron och att det är viktigt att samordningen förbättras för att förebygga och hantera finansiella kriser. Utskottet ansåg därför att det var utmärkt att regeringen i propositionen om stabilitetsstärkande åtgärder för det finansiella systemet aviserade att den kommer att initiera särskild forskning på området och att regeringen avser att återkomma med förslag om att inrätta ett samverkansorgan mellan branschen, myndigheter och regeringen (prop. 2008/09:61). Utskottet konstaterade att riksdagen därmed kommer att få tillfälle att ta ställning till både forskningsinitiativet och upprättandet av ett samverkansorgan när regeringen lägger fram sina finansieringsförslag för riksdagen. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion Fi4 (v) yrkande 5.

Övriga åtgärder med anledning av finanskrisen och den fördjupade lågkonjunkturen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionerna Fi5 av Tomas Eneroth m.fl. (s) och Fi6 av Mikaela Valtersson m.fl. (mp) om övriga åtgärder med anledning av finanskrisen och den fördjupade lågkonjunkturen.

Jämför reservationerna 6 (s) och 7 (mp).

Motionerna

I motion *Fi5* av Tomas Eneroth m.fl. (s) framför motionärerna att regeringens proposition är välkommen men att förslagen inte är tillräckliga. Motionärerna vill att riksdagen begär att regeringen snarast återkommer med ett småföretagarpaket. Enligt motionärerna bör detta innehålla en generell sänkning av arbetsgivaravgiften för de mindre företagen, en trygghetsgaranti som kan underlätta övergången mellan anställning och företagande, stöd till exportrådgivning och investeringsfrämjande samt investeringar i de mindre företagens forskning och utveckling. Motionärerna vill också se en särskild branschatsning på företag i de branscher som hittills drabbats hår-

dast av jobbkrisen, t.ex. underleverantörerna inom fordonsindustrin. Slutligen, menar motionärerna, bör småföretagarpaketet innehålla en kraftfull satsning på bristyrkesutbildning och matchning.

I motion *Fi6* av Mikaela Valtersson m.fl. (mp) framför motionärerna att de delar regeringens syn att det är viktigt att underlätta kreditsituationen för företagen för att minska skadeverkningarna av finanskrisen och att de stöder regeringens förslag. Motionärerna menar dock att finanskrisen kommer att få större effekter på konjunkturavmattningen än vad som tidigare kunnat förutses varför ytterligare åtgärder behövs för att mildra effekterna av finanskrisen och den fördjupade lågkonjunkturen. Motionärerna hänvisar till de åtgärder som Miljöpartiet presenterade i sin budgetmotion. Därutöver menar motionärerna att regeringen redan innan årsskiftet bör återkomma med en tilläggsbudget med utökade satsningar på utbildning och kompetensutveckling samt förslag om att höja taket i arbetslöshetsförsäkringen och återställande av 80 %-nivån i a-kassan. Vidare bör regeringen tidigt nästa år för riksdagen presentera ytterligare finanspolitiska stimulanser. Motionärernas förslag till sådana stimulanser är ROT-avdrag under 2009, utökat underhåll av järnvägen samt höjning av statsbidragen till kommunerna.

Näringsutskottets yttrande

Förslagen till åtgärder i motion 2008/09:Fi6 (mp) ligger uteslutande utanför näringsutskottets beredningsområde, medan de efterfrågade insatserna i motion 2008/09:Fi5 (s) ligger delvis inom näringsutskottets beredningsområde. Utskottets yttrande begränsas därmed till motion 2008/09:Fi5 (s).

Utskottet framför att det är uppenbart att den dystra globala konjunkturutvecklingen i kombination med finanskrisen fördjupar den lågkonjunktur som Sverige står inför. Den svenska exporten väntas komma att falla, och det är troligt att hushållens konsumtion kommer att dämpas. Under hösten har också noterats en kraftig ökning av antalet varsel, bl.a. inom fordonsindustrin.

Tidigare under hösten beslutade regeringen om en kraftsamling för fordonsindustrin i Västra Götaland. I detta ingår som en del en satsning på ett nytt fordonsforskningsprogram. Förslag om andra forskningssatsningar har nyligen lagts fram i forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2008/09:50). Till detta kommer de olika åtgärder på bl.a. skatteområdet som regeringen redovisat i budgetpropositionen och som nu är föremål för behandling i riksdagen. Oaktat dessa förslag utesluter inte näringsutskottet att det framöver kan komma att finnas behov av ytterligare insatser för att främja den ekonomiska utvecklingen. Det är dock väsentligt att eventuella förstärkande åtgärder inte sker ostrukturerat och oöverlagt. Sådana insatser måste vara träffsäkra och effektiva och bestämmas med beaktande av statens finanser och EU:s statsstödsregler.

Näringsutskottet utgår från att regeringen mycket noggrant följer och analyserar konjunkturutvecklingen och utvecklingen på de finansiella marknaderna samt vid behov återkommer till riksdagen med förslag om eventuella ytterligare åtgärder. Mot denna bakgrund finns det inte skäl för riksdagen att i dagsläget begära förslag om preciserade åtgärder av det slag som föreslås i motion 2008/09:Fi5 (s). Utskottet avstyrker följaktligen denna motion i här berörda delar.

Företrädare för Socialdemokraterna biträder i en avvikande mening sitt partis förslag. Företrädaren för Miljöpartiet hänvisar till förslagen i Miljöpartiets motion 2008/09:Fi6 (mp) med förslag om olika finanspolitiska åtgärder och avstyrker motion 2008/09:Fi5 (s).

Finansutskottets ställningstagande

I *Socialdemokraternas* budgetmotion (Fi270) fanns flera av de förslag som nu återigen framförs. Det gäller sänkningen av arbetsgivaravgiften för de mindre företagen, en trygghetsgaranti för småföretagare och stöd till exportrådgivning. Liknande förslag om satsningarna på bristyrkesutbildning och matchning framfördes också i budgetmotionen. I finansutskottets betänkande över utgiftsramar och beräkning av statsinkomster 2009 bedömde utskottet, i likhet med arbetsmarknadsutskottet, att det fortfarande finns tillräckliga resurser inom arbetsmarknadspolitikens ram för att möta konjunkturedgången (bet. 2008/09:FiU1 s. 59). Beträffande stödet till exportrådgivning sker redan stora ansträngningar på detta område inom ramen för bl.a. Exportkreditnämndens, AB Svensk Exportkredits och Almi Företagspartner AB:s verksamheter. Utskottet utvecklar sin syn på detta område i avsnittet om ytterligare åtgärder för bättre kapitalförsörjning för små och medelstora företag. När det gäller trygghetsgaranti för småföretagare har regeringen låtit utreda trygghetssystemen för företagare. Utredningen överlämnade i oktober 2008 sitt betänkande Trygghetssystemen för företagare (SOU 2008:89). Utredningen har bl.a. haft i uppdrag att se över företagarnas försäkringsvillkor i trygghetssystemen och lämna förslag på tydligare och bättre regler. Utredningens förslag bereds för närvarande i Regeringskansliet. Utskottet har nyligen tillstyrkt regeringens förslag om en generell sänkning av socialavgifter och allmän löneavgift med en procentenhet samt en ytterligare sänkning av arbetsgivaravgifterna för ungdomar, vilket i det senare fallet kommer att innebära att arbetsgivaravgifterna för ungdomar mer än halverats sedan den 1 juli 2007. Beträffande en särskild branschatsning anser utskottet att de förslag som lämnas i propositionen och som innebär bättre kreditmöjligheter för företagen även är riktade till företag i utsatta branscher.

Även i *Miljöpartiets* budgetmotion (Fi272) fanns flera av de förslag som nu återigen framförs. Det gäller bl.a. höjd ersättningsnivå och höjt tak i arbetslöshetsförsäkringen, satsningar på utbildning och kompetensutveckling samt satsningar på järnväg. Dessa förslag behandlade utskottet i betänkandet över utgiftsramar och beräkning av statsinkomster (bet. 2008/09:

FiU1). Utskottet gjorde då bedömningen att den ekonomiska utvecklingen med stor sannolikhet blir svagare än i regeringens prognos. Utskottet anser således att det är uppenbart att konjunkturen viker nedåt. För närvarande finns dock inte tillräckligt med underlag för att bedöma vilka finanspolitiska stimulansåtgärder, utöver åtgärderna i budgetpropositionen, som bör vidtas.

Mot bakgrund av vad som framförts ovan avstyrker utskottet dels motion Fi5 (s), vilken även avstyrkts av näringsutskottet i berörda delar, dels motion Fi6 (mp).

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Ytterligare åtgärder för bättre kapitalförsörjning för små och medelstora företag, punkt 5 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Fi4 av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkande 1.

Ställningstagande

De förslag som regeringen lämnar i propositionen har många förtjänster och bidrar till riksdagens och regeringens gemensamma ansträngningar att dämpa effekterna av den finansiella krisen. Jag menar dock att dessa åtgärder inte är tillräckliga utan att det är absolut nödvändigt att presentera ett betydligt bredare och mer kraftfullt åtgärds paket. Vänsterpartiet har i olika sammanhang, bl.a. i sin budgetmotion på budgetpropositionen för 2009, presenterat en rad åtgärder för att förbättra de finansiella marknaderna och kapitalförsörjningen för framför allt små och medelstora företag. Här vill jag lyfta fram några av dessa förslag.

Jag föreslår att stödet till kreditgarantiföreningarna utökas med 5 miljoner kronor per år. Dessa föreningar har ofta en överlägsen kunskap om det lokala näringslivet och kan med små medel stödja nystartade företag. Jag förordar även att det exportfrämjande stödet utökas. Det extra stödet ska framför allt omfatta små och medelstora företag. Medlen ska främst inriktas på att öka exporten till nya marknader.

Vidare vill jag att det inrättas en miljöteknikfond. Marknaden för ny miljöteknik växer starkt, och Sverige ligger långt framme när det gäller tekniskt kunnande. Det största hindret för en ökad expansion är bristen på riskkapital. Jag föreslår därför att en särskild miljöteknikfond etableras. Finansieringen bör till stor del bestå av direkt ägarkapital, vilket möjliggör för staten att få inflytande över viktiga frågor som uppköp och placering av verksamheten.

2. Uppföljning av stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet, punkt 6 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Fi4 av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkande 2.

Ställningstagande

Proposition 2008/09:61 Stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet innehåller bl.a. ett garantiprogram för medelfristig bankkupp-låning. För att garantiprogrammet ska få optimal effekt bör samtliga större banker och bostadsinstitut ansluta sig till programmet. Jag kan nu konstatera att detta inte har skett, och regeringen bör skyndsamt vidta åtgärder för att så sker. Genom ovan nämnda proposition har staten underlättat bankernas upplåning. Därmed borde företagens och hushållens kreditvillkor förbättras. Det är av yttersta vikt att regeringen skyndsamt följer bankernas agerande och vidtar ytterligare åtgärder om det visar sig att kreditproblemen för företag och hushåll kvarstår. Det kan också vara nödvändigt med ett regionalt perspektiv vid uppföljningen av de nya reglerna eftersom företag på landsbygden sedan tidigare har haft det svårare med sin kapitalförsörjning. Regeringen har gett Finansinspektionen särskilda instruktioner att följa bankernas agerande, men jag anser att regeringen också bör ge Finansinspektionen möjligheter att utdöma vite om så är motiverat.

3. Ensidig uppsägning av lån, punkt 7 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Fi4 av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkande 3.

Ställningstagande

Under den förra bankkrisen hamnade många företag helt oförskyllt i den situationen att lånen ensidigt sades upp av banken varpå företaget tvingades till en konkurs. Jag menar att detta inte får upprepas, utan regeringen bör se över hur låntagarnas ställning kan stärkas, och bankernas ensidiga rätt att säga upp ingångna avtal bör ses över.

4. Ägarstrukturen i banksektorn, punkt 8 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Fi4 av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkande 4.

Ställningstagande

Vinstmarginalen i banksektorn är klart högre jämfört med tillverkningsindustrin och handeln. Dess ledare och ägare har tillskansat sig själva stora vinster, bl.a. i form av bonusar. I dagens läge bör frågan om ökat statligt ägande inom bankväsendet aktualiseras. Staten kan som ägare inom banksektorn sätta press på de privata bankerna genom att arbeta med lägre vinstmarginaler och gynna privatkunder och småföretagare på ägarnas bekostnad. Jag menar därför att staten behöver ha en medveten strategi för att öka sin ägarandel i Nordea.

Konkurrenssituationen inom banksektorn är undermålig. Orsakerna till detta förhållande är flera. Ett skäl kan vara att mindre bankers tillgång till central infrastruktur inom betalningssystemet, t.ex. Bankgirocentralen, Cekab och dataclearingen, inte sker på samma villkor som för de större aktörerna. Infrastrukturen inom den finansiella sektorn är av central samhällselig betydelse. Jag anser därför att regeringen bör överväga att ta över ägandet för viss infrastruktur som är av avgörande betydelse för väl fungerande finansiella marknader.

5. Finanskommission, punkt 9 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Fi4 av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkande 5.

Ställningstagande

Den globala finanskrisen har blottlagt betydande systemfel i de finansiella marknadernas funktionssätt. Dessa systemfel – både på global nivå och i enskilda länder – har resulterat i att vi nu står på randen till en global recession som måste åtgärdas å det snaraste. Flera av de åtgärder som vidtagits och föreslås är positiva, men de kommer inte till rätta med de grundläggande systemfel som orsakat finanskrisen. I samband med regeringens proposition Stabilitetsstärkande åtgärder för det finansiella systemet (prop. 2008/09:61) motionerade Vänsterpartiet om att tillsätta en finanskommission (mot. 2008/09:Fi2). Finanskommissionen bör bl.a. se över banklagstiftningen och annan central lagstiftning som har bäring på de finansiella marknaderna. I motionen redogörs närmare för de frågeställningar som kommissionen bör granska. Jag upprepar härmed vårt förslag om att regeringen skyndsamt ska tillsätta en finanskommission.

6. Övriga åtgärder med anledning av finanskrisen och den fördjupade lågkonjunkturen, punkt 10 (s)

av Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Tommy Ternemar (s) och Christina Zedell (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Fi5 av Tomas Eneroth m.fl. (s) och avslår motion 2008/09:Fi6 av Mikaela Valtersson m.fl. (mp).

Ställningstagande

Denna proposition är ett första erkännande om att den politik regeringen presenterat i budgetpropositionen för 2009 och de prognoser som denna budget vilar på är överspelade. Vi välkomnar att regeringen nu lägger fram en proposition i enlighet med vad vi socialdemokrater sedan tidigare har föreslagit. Men detta förslag räcker inte. Jobbkrisen kräver breda satsningar. Ett stimulanspaket måste sjasättas för att inte jobbkrisen ska förvärras ytterligare. Särskilt angeläget är det att stärka svenska småföretags konkurrenskraft. De blir allt viktigare för sysselsättningen, och allt större andel av de nya jobben skapas i de mindre företagen. Vi vill därför att riksdagen begär av regeringen att den snarast återkommer med ett småföre-

tagarpaket. Till att börja med bör detta innehålla en generell sänkning av arbetsgivaravgiften för de mindre företagen. Den höjning av arbetsgivaravgiften som regeringen genomförde har gjort det dyrare att anställa och ytterligare försvårat situationen för särskilt de mindre företagen med två till tre anställda. Regeringens företagarpaket bör också innehålla investeringar i entreprenörskap med en trygghetsgaranti som kan underlätta övergången mellan anställning och företagande, stöd till exportrådgivning och investeringsfrämjande samt investeringar i de mindre företagens forskning och utveckling. Vi vill också gärna se en särskild branschatsning på företag i de branscher som hittills drabbats hårdast av jobbkrisen och där behoven är som allra mest akuta. Det kan t.ex. handla om insatser till underleverantörerna inom fordonsindustrin. Sveriges många leverantörsföretag är en fantastisk resurs för att utveckla morgondagens företag. De spelar en avgörande roll för konkurrenskraften hos svenska storföretag och i svenska industrikuster. Slutligen bör ett småföretagarpaket innehålla en kraftfull satsning på bristyrkesutbildning och matchning. Detta bör, precis som övriga delar av småföretagarpaketet, genomföras i nära dialog med företagen själva i syfte att säkra företagens kompetensförsörjning.

När det gäller behovet av övriga insatser för att möta den finansiella oron och det kraftigt ökade antalet varsel som nu drabbar landet hänvisar vi dels till partimotionen 2008/09:Fi270 (s) som väcktes under den allmänna motionstiden, dels till partimotion 2008/09:Fi 7 (s) som nyligen har väckts med hänvisning till bestämmelsen i riksdagsordningen (3 kap. 13 §) om rätt att väcka motioner med anledning av händelse av större vikt.

7. Övriga åtgärder med anledning av finanskrisen och den fördjupade lågkonjunkturen, punkt 10 (mp)

av Christopher Ödmann (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi6 av Mikaela Valtersson m.fl. (mp) och

avslår motion

2008/09:Fi5 av Tomas Eneroth m.fl. (s).

Ställningstagande

Jag delar regeringens syn att det är viktigt att underlätta creditsituationen för företagen för att minska skadeverkningarna av finanskrisen. Däremot menar jag att utvecklingen under de senaste månaderna efter att regeringen presenterade sin budgetproposition med tydlighet visar att vi nu är på väg in i en djupare lågkonjunktur än vad som då förutsågs. Finanskrisen kom-

mer att få större effekter på konjunkturavmattningen än vad som tidigare kunnat förutses. På grund av den betydligt kraftigare konjunkturavmattningen vi nu går in i menar jag att regeringen måste återkomma med fler åtgärder för att hålla sysselsättningen uppe och mildra effekterna av konjunkturedgången. Regeringen bör redan innan årsskiftet återkomma med en tilläggsbudget med utökade satsningar på utbildning och kompetensutveckling som svarar mot behoven på en snabbt vikande arbetsmarknad. I en tilläggsbudget bör också förslag om att höja taket i arbetslöshetsförsäkringen finnas med, liksom återställande av 80 %-nivån i a-kassan.

På grund av det snabbt försämrade konjunkturläget bör också ytterligare finanspolitiska stimulanser presenteras. Bygginvesteringarna går nu snabbt ned. En beprövad och effektiv åtgärd för att mildra effekterna av en nedgång i byggkonjunkturen är ROT-avdrag. Ett förslag är därför att regeringen återkommer med ett förslag om ROT-avdrag under 2009. Ett ROT-avdrag bör även syfta till miljöförbättringar och leda till energieffektivisering. ROT-avdraget skulle också kunna utformas så att det även omfattar flerbostadshus.

En annan åtgärd som regeringen bör presentera är utökat underhåll av järnvägen. Underhållet av järnväg är eftersatt i Sverige. Underhållsarbete kan snabbt sättas i gång och är relativt arbetsintensivt. Jag menar att extra medel bör kunna tillföras under 2009 och 2010 för att öka underhållet av järnväg.

För att kommunerna inte ska börja planera för neddragningar i sin verksamhet som ytterligare kan driva ned konjunkturen bör regeringen lägga fram förslag till riksdagen tidigt under nästa år om höjda statsbidrag för 2010.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2008/09:73 Överlåtelse av aktier i Venantius AB till AB Svensk Exportkredit samt åtgärder för förstärkt utlåning från AB Svensk Exportkredit och Almi företagspartner AB:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att överlåta statens aktier i Venantius AB till AB Svensk Exportkredit (SEK) (avsnitt 6).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att tilldela SEK ett kapitaltillskott om högst 3 miljarder kronor (avsnitt 6).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att tilldela Almi Företagspartner AB ett kapitaltillskott om högst 2 miljarder kronor (avsnitt 7).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att vidta de åtgärder i övrigt som krävs för att genomföra transaktionen enligt 1 (avsnitt 6).
5. Riksdagen godkänner regeringens förslag att för 2008 höja ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv med 5 miljarder kronor samt öka det under utgiftsområde 24 Näringsliv uppförda anslaget 38:18 Kapitalinsatser i statliga bolag med 5 miljarder kronor (avsnitt 8).

Följdmotionerna

2008/09:Fi4 av Ulla Andersson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen under avsnitt 2 Inledning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen under avsnitt 3 Uppföljning av Stabiliseringsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen under avsnitt 4 Bankernas ensidiga rätt att säga upp ingångna avtal.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen under avsnitt 5 Ny statlig ägarstruktur i banksektorn.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen under avsnitt 6 Tillsätt en finanskommission.

2008/09:Fi5 av Tomas Eneroth m.fl. (s):

Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om ett småföretagarpaket i enlighet med vad som anförs i motionen.

2008/09:Fi6 av Mikaela Valtersson m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ytterligare åtgärder för att mildra effekterna av finanskrisen och den fördjupade lågkonjunkturen.

BILAGA 2

Näringsutskottets yttrande 2008/09:NU4y

Åtgärder för bättre kreditmöjligheter för företag

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 2008/09:73 om överlåtelse av aktier i Venantius AB till AB Svensk Exportkredit samt åtgärder för förstärkt utlåning från AB Svensk Exportkredit och Almi Företagspartner AB.

Tre motioner (s, v, mp) har väckts med anledning av propositionen. Utskottet kommenterar motionerna i de delar som avser frågor inom näringsutskottets beredningsområde.

Statssekreterare Jöran Hägglund, Näringsdepartementet, har tillsammans med medarbetare inför näringsutskottet lämnat upplysningar om propositionen och grunden för denna.

Bakgrund

Venantius AB bildades 1995 för att hantera uppkommande obeståndssituationer i en övertagen lånestock från SBAB (Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag) och i det arbetet beakta statens totala kostnader (prop. 1994/95:219, bet. 1994/95:BoU20). Sedan övertagandet 1997 av resterande tillgångar i Securum/Retriva-koncernen har bolaget även i uppdrag att driva och avveckla dessa. Venantius är i dag ett finansiellt institut med det långsiktiga verksamhetsmålet att avveckla bolagets tillgångar på ett för staten så förmånligt sätt som möjligt. Per den 30 september 2008 uppgick det egna kapitalet i Venantius till ca 2,6 miljarder kronor.

AB Svensk Exportkredit, som bildades 1962, tillhandahåller medel- och långfristiga krediter vid exportaffärer och investeringar. Från att från början ha varit hälftenägt av vardera staten och de centrala svenska affärsbankerna äger staten sedan 2003 hela bolaget. Verksamheten i bolaget drivs i huvudsak på kommersiella villkor. På uppdrag av staten administrerar Svensk Exportkredit det svenska systemet för statsstödda exportkrediter till fast ränta samt statens biståndskreditsystem. Per den 30 september 2008 uppgick det egna kapitalet i bolaget till ca 4,8 miljarder kronor.

Almi Företagspartner AB är ett regionalt utvecklingsbolag med den övergripande uppgiften att främja utvecklingen av konkurrenskraftiga små och medelstora företag samt att stimulera nyföretagandet i syfte att skapa tillväxt och förnyelse i svenskt näringsliv. Vid bildandet av bolaget 1994 (prop. 1993/93:40, bet. 1993/94:NU11) övertog Almi verksamheter som de tidigare regionala utvecklingsfonderna hade bedrivit. Almi ägs av staten och är moderbolag i en koncern med 19 dotterbolag. Dessa ägs till 51 % av moderbolaget och till 49 % av regionala ägare såsom landsting och regionförbund. De tjänster Almi erbjuder är finansiering och affärsutveckling. Bolagets roll är att vara marknadskompletterande, vilket innebär att verksamheten inte ska konkurrera med den privata marknadens utbud av tjänster. Kreditgivningen från Almi sker främst i form av lån i nära samverkan med andra kreditgivare. Under 2007 uppgick Almis nytulning till totalt ca 1,4 miljarder kronor. Almi förvaltar en lånefond som uppgår till ca 3,4 miljarder kronor. Per den 30 september 2008 uppgick det egna kapitalet i Almi till totalt ca 4,3 miljarder kronor. Enligt statens avkastningskrav ska Almi hålla lånefonden nominellt intakt över tiden.

Propositionen

Med anledning av den globala finansiella oron beslutade riksdagen tidigare under hösten (prop. 2008/09:61, bet. 2008/09:FiU16) om stabiliseringsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet. I propositionen som låg till grund för beslutet meddelade regeringen att den avsåg att återkomma till riksdagen med ytterligare förslag på åtgärder för att förbättra företags finansieringsmöjligheter. Som exempel på en sådan åtgärd angavs i propositionen (s. 31) en förstärkning av kapitalbasen i AB Svensk Exportkredit genom en överlåtelse av aktierna i Venantius AB till bolaget.

Förslag om denna överlåtelse ingår bland de åtgärder som riksdagen enligt proposition 2008/09:73 (med förslag om förkortad motionstid till två dagar) nu bör fatta beslut om. Regeringen erinrar om att den finansiella krisen har försvårat för företag att få tillgång till bankkrediter. Möjligheterna att finansiera affärer med medelfristiga eller längre betalningstider har minskat väsentligt liksom även utbudet av kortfristiga krediter. Den bristande tillgången till krediter är särskilt besvärande för nya företag samt för små och medelstora företag. Eftersom exportkrediter betraktas som mer riskabla än inhemska krediter är kreditproblemen också tydligt kännbara i samband med exportaffärer. Långfristig finansiering i utländsk valuta har särskild betydelse i exportsammanhang, i synnerhet vid större projekt av långsiktig karaktär såsom t.ex. vid infrastrukturinvesteringar. Normalt sköts finansieringen av sådana exportaffärer av större internationella banker tillsammans med aktörer som Svensk Exportkredit (och i förekommande fall med garanti från Exportkreditnämnden). Ibland deltar även svenska banker vid dessa affärer.

Mot den nu angivna bakgrunden och för att så snabbt som möjligt kunna underlätta företagens tillgång till finansiering föreslår alltså regeringen – för det första – att riksdagen ska bemyndiga regeringen att överlåta statens aktier i Venantius till Svensk Exportkredit. Eftersom Svensk Exportkredit för närvarande är en av de få finansiella aktörer som i den rådande situationen kan låna utländsk valuta på internationella marknader vänder sig såväl svenska exportföretag som svenska och utländska banker (för svenska exportörers räkning) till Svensk Exportkredit för långfristig finansiering i utländsk valuta. Med hänsyn till att efterfrågan på bolagets tjänster har ökat och med beaktande av bolagets kapitalbas i kombination med gällande kapitaltäckningskrav är det enligt regeringen angeläget att höja kapaciteten för utlåning hos Svensk Exportkredit genom överlåtelse av aktierna i Venantius till Svensk Exportkredit. Genom denna överlåtelse skapas det dessutom enligt regeringens bedömning goda förutsättningar för Venantius att slutföra sitt uppdrag på ett för staten så effektivt sätt som möjligt genom samordningsfördelar inom bl.a. administration.

För att Svensk Exportkredit dessutom bättre ska kunna möta den ökade efterfrågan från företagen avseende finansiering föreslår regeringen – för det andra – att Svensk Exportkredit ska tillföras ett kapitaltillskott om högst 3 miljarder kronor. Kombinerat innebär förslagen att Svensk Exportkredit kan öka sin utlåningsvolym i betydande utsträckning och samtidigt klara rådande kapitaltäckningskrav. Det framhålls i propositionen att all nyutlåning liksom tidigare kommer att ske på fullt kommersiella villkor och att inga avsteg från gällande avkastningskrav kommer att ske. Enligt regeringens bedömning är åtgärderna därmed inte att betrakta som statsstöd i EG-fördragets bemärkelse.

Vidare föreslås i propositionen – för det tredje – att Almi Företagspartner AB ska ges möjlighet att förstärka utlåningen till nya, små och medelstora företag genom att bolaget tilldelas ett kapitaltillskott om högst 2 miljarder kronor. Som en följd av den situation som nu råder på kreditmarknaden har det uppstått en ökad efterfrågan på lån från Almi samtidigt som återbetalningstakten hos befintliga låntagare avtar då möjligheten för företag att lösa de s.k. Almilånen och ta upp lån hos kommersiella aktörer har minskat. För att Almi fortsatt ska kunna förse företag med marknadskompletterande lån bedömer regeringen att Almis kapacitet för utlåning bör förstärkas med ett tillskott till låneramen med upp till 2 miljarder kronor i form av bundet eget kapital. I förordningen (1994:1100) om statlig finansiering genom Almi Företagspartner AB och dess dotterbolag finns bestämmelser om Almis olika finansieringsformer och om hur stor del av det beräknade finansieringsbehovet för respektive finansieringsform som Almi får täcka. Enligt regeringen bör Almi under rådande omständigheter kunna ta större andelar i de låneupplägg som görs tillsammans med kommersiella aktörer. Detta kommer att hanteras genom en förordningsändring.

Det betonas i propositionen att gällande begränsningar med hänsyn till statsstödsreglerna för Almis verksamhet kommer att fortsätta att tillämpas så att stödet till nya, små och medelstora företag hålls inom tillåtna ramar.

Enligt regeringens förslag ska åtgärderna finansieras genom en höjning av innevarande års ram för utgiftsområde 24 Näringsliv med 5 miljarder kronor varefter ett av anslagen under utgiftsområdet – Kapitalinsatser i statliga bolag (38:18) – tillförs samma belopp.

Motionerna

Som tidigare nämnts har det väckts tre motioner med anledning av propositionen. I alla tre motionerna får regeringen stöd för sina förslag samtidigt som motionärerna samfällt kräver kompletterande insatser för att minska skadeverkningarna av finanskrisen. De i motionerna efterfrågade insatserna ligger helt eller delvis utanför näringsutskottets beredningsområde.

Ett stimulanspaket måste sjösättas för att inte jobbkrisen ska förvärras ytterligare, heter det i motion 2008/09:Fi5 (s). Enligt motionärerna är det särskilt angeläget att stärka småföretagens konkurrenskraft. Därför bör regeringen snarast återkomma till riksdagen med förslag om ett småföretagarpaket. Detta företagarpaket föreslås innehålla bl.a. investeringar i entreprenörskap med en trygghetsgaranti som kan underlätta övergången mellan anställning och företagande, stöd till exportrådgivning och investeringsfrämjande samt investeringar i de mindre företagens forskning och utveckling. Motionärerna förordar vidare en särskild branschatsning på företag i de branscher som hittills drabbats hårdast av krisen och där behoven av åtgärder är som allra mest akuta, t.ex. för underleverantörerna till fordonsindustrin. Härutöver föreslås satsningarna inkludera – vilket dock ligger utanför näringsutskottets beredningsområde – en generell sänkning av arbetsgivaravgifterna för de små företagen.

I motion 2008/09:Fi4 (v) erinras om att Vänsterpartiet i tidigare sammanhang har föreslagit en rad åtgärder för att förbättra de finansiella marknaderna och kapitalförsörjningen för främst de små och medelstora företagen. Motionärerna vill utöka stödet till kreditgarantiföreningarna med 5 miljoner kronor per år, höja stödet till exportfrämjande åtgärder för främst små och medelstora företag samt inrätta en miljöteknikfond för att främja marknaden för ny miljöteknik. Dessutom innehåller motionen fyra yrkanden som rör frågor inom det finansiella området och som ligger inom finansutskottets beredningsområde. Här ingår bl.a. krav på uppföljning av de beslutade stabiliseringsstärkande åtgärderna för det finansiella systemet, ökning av statens ägarandel i Nordea Bank AB samt tillsättande av en finanskommission.

Förslagen till åtgärder i motion 2008/09:Fi6 (mp) ligger helt utanför näringsutskottets beredningsområde. Enligt motionärerna bör regeringen redan före årsskiftet återkomma med förslag om en tilläggsbudget som bör omfatta dels förslag om utökade satsningar på utbildning och kompetensut-

veckling, höjning av taket i arbetslöshetsförsäkringen och återställning av 80-procentsnivån i a-kassan, dels förslag om ytterligare finanspolitiska stimulanser såsom återinförande av det s.k. ROT-avdraget, utökat underhåll av järnvägen samt besked om en höjning av statsbidragen till kommunerna för 2010.

Utredningar om statliga finansierings- och rådgivningsinsatser för företag

I december 2007 beslutade regeringen att tillsätta en utredning rörande statliga finansieringsinsatser för företag. Enligt direktiven (dir. 2007:169) ska den särskilde utredaren (direktör Jan-Olle Folkesson) göra en översyn av statliga finansieringsinsatser för nya, små och medelstora företag. En analys ska göras av hur nuvarande insatser samverkar och i vilken mån de överlappar.

Utredaren ska lämna förslag till hur insatserna kan bli mer effektiva och överskådliga. Han ska särskilt beakta företagarnas behov av finansiering inför företagsstart och i tidiga utvecklingsskeden samt små och medelstora företags behov i expansionsskeden. Utredaren ska föreslå hur statliga insatser kan utformas så att de främjar privata aktörers medverkan. De insatser som föreslås ska utformas på ett sådant sätt att risken för snedvridande av konkurrensförhållanden och för undanträngningseffekter minimeras. Från dessa utgångspunkter ska utredaren ompröva nuvarande statliga åtaganden inom finansieringsområdet. Han ska vidare bl.a. se över möjligheterna till en mer effektiv och samordnad organisation för statens finansieringsinsatser på regional och nationell nivå. Om utredaren kommer till slutsatsen att nya insatser för att stödja små och medelstora företags finansiering är motiverade, ska han föreslå hur de ska utformas. Utredaren ska också utreda möjligheterna att skapa ett statligt garantisystem. I den mån åtgärderna har statsfinansiella konsekvenser ska utredaren föreslå hur dessa ska finansieras. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2008.

Det kan här tilläggas att riksdagen våren 2008 beslutade, på förslag av ett enhälligt näringsutskott, att genom ett tillkännagivande anmoda regeringen att tillse att även rådgivningsinsatserna för företag blir föremål för utredning (bet. 2007/08:NU7). Näringsdepartementet gav i september 2008 ett konsultföretag (Forum for Business Administration) i uppdrag att genomföra en utredning om företagsrådgivning (dnr N2008/3064/ENT). I uppdraget ingår att föreslå hur det statliga centrala åtagandet inom företagsrådgivning kan definieras samt att göra en analys av i vilken utsträckning nuvarande insatser faller inom ramen för det statliga åtagandet. Vidare ska en analys göras av i vilken mån befintliga insatser möter företagets behov. Uppdraget ska avrapporteras senast den 30 januari 2009.

Näringsutskottets ställningstagande

Inledning

Näringsutskottet behandlar först förslagen till åtgärder i propositionen och därefter förslagen i motionerna inom utskottets beredningsområde.

Regeringens förslag till åtgärder

Till följd av den uppkomna situationen på kreditmarknaden har företagens förutsättningar att hitta finansieringslösningar snabbt försämrats, vilket kan leda till allvarliga problem för den svenska ekonomin. Sysselsättningen och tillväxten i sunda företag hotas, och de negativa samhällsekonomiska effekterna av en lågkonjunktur riskerar att förvärras. Det är därför angeläget att åtgärder så snart som möjligt vidtas för att underlätta företagets tillgång till finansiering.

Mot den bakgrunden ställer sig utskottet bakom de olika förslagen i propositionen. Genom kapitaltillskottet samt överföringen av aktierna i Venantius AB till AB Svensk Exportkredit kan Svensk Exportkredit öka sin utlåningsvolym i betydande utsträckning och det utan att kapitaltäckningskravet åsidosätts. Med hänsyn till den kraftigt ökade efterfrågan på lån från Almi Företagspartner AB är det också i det korta perspektivet rimligt att Almi genom ett kapitaltillskott ges möjlighet till ökad utlåning. Almi har en nyckelroll när det gäller marknadskompletterande lånefinansiering för små och medelstora företag i Sverige.

Som framgår av det föregående är de statliga finansieringsinsatserna – inklusive finansieringsverksamheten inom Almi – för närvarande föremål för översyn i en utredning som tillsattes av regeringen i december 2007. Enligt direktiven ska utredaren redovisa sitt uppdrag senast före årets slut. Näringsutskottet finner därför här anledning att framhålla att förslaget i propositionen om ökat kapitaltillskott till Almi inte ska ses som ett föregripande av den pågående översynen av bl.a. Almis verksamhet utan främst som en åtgärd för att mycket snabbt kunna utöka kreditgivningen till sunda små och medelstora företag. Utskottet förutsätter att företrädare för Näringsdepartementet kommer att hålla utskottet informerat om utvecklingen vad gäller företagets finansieringsmöjligheter med de tillskott som förslagen i propositionen innebär.

Övriga förslag till åtgärder

De finansiella marknaderna har förändrats mycket snabbt och försvagningen av konjunkturen har varit skyndsam. Genom ett bifall till propositionen, som utskottet i det föregående har tillstyrkt, kan de akuta problemen med kreditgivningen mildras. När det sedan gäller förslagen till näringspolitiska åtgärder i motionerna 2008/09:Fi5 (s) och 2008/09:Fi4 (v) vill utskottet anföra följande.

Det är uppenbart att den dystra globala konjunkturutvecklingen i kombination med finanskrisen fördjupar den lågkonjunktur som Sverige står inför. Den svenska exporten väntas komma att falla och det är troligt att hushållens konsumtion kommer att dämpas. Under hösten har också noterats en kraftig ökning av antalet varsel, bl.a. inom fordonsindustrin.

Tidigare under hösten beslutade regeringen om en kraftsamling för fordonsindustrin i Västra Götaland. I detta ingår som en del en satsning på ett nytt fordonsforskningsprogram. Förslag om andra forskningssatsningar har nyligen framlagts i forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2008/09:50). Till detta kommer de olika åtgärder på bl.a. skatteområdet som regeringen redovisat i budgetpropositionen och som nu är föremål för behandling i riksdagen. Oaktat dessa förslag utesluter inte näringsutskottet att det framöver kan komma att finnas behov av ytterligare insatser för att främja den ekonomiska utvecklingen. Det är dock väsentligt att eventuella förstärkande åtgärder inte sker ostrukturerat och oöverlagt. Sådana insatser måste vara träffsäkra och effektiva och bestämmas med beaktande av statens finanser och EU:s statsstödsregler.

Näringsutskottet utgår från att regeringen mycket noggrant följer och analyser konjunkturutvecklingen och utvecklingen på de finansiella marknaderna samt vid behov återkommer till riksdagen med förslag om eventuella ytterligare åtgärder. Mot denna bakgrund finns det inte skäl för riksdagen att i dagsläget begära förslag om preciserade åtgärder av det slag som föreslås i motionerna 2008/09:Fi5 (s) och 2008/09:Fi4 (v). Utskottet avstyrker följaktligen dessa motioner i här berörda delar.

Stockholm den 18 november 2008

På näringsutskottets vägnar

Karin Pilsäter

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Pilsäter (fp), Tomas Eneroth (s), Björn Hamilton (m), Hans Rothenberg (m), Carina Adolfsson Elgestam (s), Maria Plass (m), Alf Eriksson (s), Krister Örmfjäder (s), Marie Weibull Kornias (m), Karin Åström (s), Mikael Oscarsson (kd), Staffan Anger (m), Kent Persson (v), Börje Vestlund (s), Liselott Hagberg (fp), Åke Sandström (c) och Lage Rahm (mp).

Avvikande meningar

1. Övriga förslag till åtgärder (s)

Tomas Eneroth (s), Carina Adolfsson Elgestam (s), Alf Eriksson (s), Krister Örnfjäder (s), Karin Åström (s) och Börje Vestlund (s) anför:

Tecknen på en ekonomisk avmattning har varit tydliga sedan årsskiftet. Trots detta valde regeringen att lägga fram en ekonomisk vårproposition utan några egentliga investeringsfrämjande åtgärder. Till det kommer att den i september framlagda budgetpropositionen var baserad på orimligt optimistiska prognoser över sysselsättningsutvecklingen. När dessutom konjunkturen har försämrats ytterligare sedan budgetpropositionen avlämnades med kraftigt ökat antal varsel och stigande antal konkurser som följd är det uppenbart att grunden för regeringens nuvarande ekonomiska politik är överspelad. Förslagen till åtgärder i den nu aktuella propositionen, vilka vi i det föregående har ställt oss bakom, är nödvändiga som ett första steg för att komma till rätta med jobbkrisen men de är långt ifrån tillräckliga. Som anføres i motion 2008/09:Fi5 (s) krävs det nu ett stimulanspaket med bredare insatser för att denna kris inte ska förvärras ytterligare. Förslagen i motionen tar sikte på att stärka de små och medelstora företagens situation under den finanskris som råder. När det gäller behovet av övriga insatser för att möta den finansiella oron och det kraftigt ökade antalet varsel som nu drabbar landet hänvisar vi dels till partimotionen 2008/09:Fi270 (s) som väcktes under den allmänna motionstiden, dels till partimotion 2008/09:Fi 7 (s) som nyligen har väckts med hänvisning till bestämmelsen i riksdagsordningen (3 kap. 13 §) om rätt att väcka motioner med anledning av händelse av större vikt.

Enligt vår mening är det särskilt angeläget att stärka konkurrenskraften hos de svenska småföretagen. Dessa företag blir allt viktigare för sysselsättningen, och en allt större andel av de nya jobben skapas i de små företagen. Därför bör regeringen snarast återkomma till riksdagen med förslag om ett småföretagarpaket i enlighet med vad som föreslås i motion 2008/09:Fi5 (s). Denna satsning bör innehålla stöd till investeringar i utbildnings- samt forsknings- och utvecklingsinsatser i näringslivet. Härvid bör en särskild satsning göras på företag i de branscher som hittills drabbats hårdast av krisen och där behoven av åtgärder är som allra störst. Till dessa företag hör bl.a. underleverantörerna inom fordonsindustrin. Sveriges många leverantörsföretag är en fantastisk resurs för att utveckla morgondagens företag. De spelar en avgörande roll för konkurrenskraften hos svenska storföretag och i svenska industrikluster. Dessutom bör småföretagarpaketet omfatta ökat stöd till exportrådgivning och investeringsfrämjande. Som sägs i motionen är det väsentligt att jobbkrisen möts med såväl snabbt verkande åtgärder som med mer långsiktiga åtgärder som kan stärka företagens konkurrenskraft inför nästa högkonjunktur. Sammantaget

tillstyrker vi alltså nu berörda förslag i motion 2008/09:Fi5 (s). I enlighet med vad som sägs i motionen bör småföretagarpaketet genomföras i nära dialog med företagen själva i syfte att säkra företagens kompetensförsörjning.

Ett ytterligare viktigt inslag i det föreslagna småföretagarpaketet gäller en generell sänkning av arbetsgivaravgiften för de små företagen. Detta förslag ligger dock utanför näringsutskottets beredningsområde.

2. Övriga förslag till åtgärder (v)

Kent Persson (v) anför:

I enlighet med vad som framhålls i motion 2008/09:Fi4 (v) menar jag att det är absolut nödvändigt att regeringen återkommer till riksdagen med ett betydligt bredare och mer kraftfullt åtgärdspaket än de förslag till åtgärder som regeringen presenterat i den nu aktuella propositionen och som jag i det föregående har ställt mig bakom.

Det är uppenbart att det krävs en rad olika åtgärder för att kapitalförsörjningen för framför allt de små och medelstora företagen ska kunna förbättras och för att åstadkomma väl fungerande finansiella marknader. Förslag om sådana åtgärder har framlagts i nyssnämnda motion. Inom näringsutskottets beredningsområde omfattar åtgärderna ett utökat stöd till kreditgarantiföreningarna med 5 miljoner kronor per år. Kreditgarantiföreningarna har ofta en överlägsen kunskap om det lokala näringslivet och kan med små medel stödja nystartade företag. Vidare bör det exportfrämjande stödet utökas och då främst avse små och medelstora företags export på nya marknader. Dessutom innebär förslagen att en miljöteknikfond ska inrättas. Marknaden för ny miljöteknik växer starkt, och Sverige ligger långt framme när det gäller tekniskt kunnande. Det största hindret för en ökad expansion av denna marknad är bristen på riskkapital. Finansieringen av miljöteknikfonden bör till stor del bestå av direkt ägarkapital, vilket möjliggör för staten att få inflytande över viktiga frågor såsom uppköp och placering av verksamheten.

Utöver dessa förslag, som jag tillstyrker, finns i motionen även förslag om olika åtgärder för att stärka det finansiella systemet och som finansutskottet har att ta ställning till. Här ingår krav på uppföljning av de tidigare under hösten beslutade stabiliseringsstärkande åtgärderna, granskning av bankernas ensidiga rätt att säga upp ingångna avtal och stärkande av låntagarnas ställning, ökning av statens ägarandel i Nordea och översyn av ägandet av viss infrastruktur av betydelse för banksektorn samt tillsättande av en finanskommission.

3. Övriga förslag till åtgärder (mp)

Lage Rahm (mp) anför:

Jag har i det föregående ställt mig bakom utskottets förslag att tillstyrka regeringens förslag om åtgärder för att förbättra finansieringsmöjligheterna för företag. De föreslagna åtgärderna kommer att lindra effekterna av finanskrisen genom att skadeverkningar av krisen i den reala ekonomin minskar. I grunden sunda affärer som till följd av finanskrisen inte är möjliga att finansiera kommer att underlättas.

Emellertid menar jag – med instämmande i vad som anförs i motion 2008/09:Fi6 (mp) – att utvecklingen under senare tid med tydlighet visar att Sverige nu är på väg in i en djupare lågkonjunktur än vad som förutsågs vid inledningen av hösten när regeringen presenterade sin budgetproposition. Finanskrisen kommer att få större effekter på konjunkturavmattningen än vad som tidigare kunnat förutses. Det är sålunda uppenbart att grunden för förslagen i budgetpropositionen är överspelad och att regeringen skyndsamt måste återkomma till riksdagen med förslag om olika finanspolitiska åtgärder för att minska skadeverkningarna av finanskrisen.

Förslag om sådana åtgärder har framlagts i nyssnämnda motion. Då dessa förslag helt ligger utanför näringsutskottets beredningsområde har utskottet avstått från att ta upp dessa förslag till behandling. Det hindrar inte att jag här vill redovisa att jag till fullo stöder dessa förslag. De omfattar dels förslag om utökade satsningar på utbildning och kompetensutveckling, höjning av taket i arbetslöshetsförsäkringen och återställning av 80-procentsnivån i a-kassan, dels förslag om ytterligare finanspolitiska stimulanser såsom återinförande av det s.k. ROT-avdraget, utökat underhåll av järnvägen samt besked om en höjning av statsbidragen till kommunerna för 2010. I avvaktan på att regeringen återkommer till riksdagen med dessa förslag finns det inte anledning för riksdagen att ta ställning till förslagen till åtgärder inom utskottets beredningsområde i motionerna 2008/09:Fi5 (s) och 2008/09:Fi4 (v). De avstyrks följaktligen.